230 . Arpaşu de Sus | Comuna: Arpaşu de Jos | Judeţ: Sibiu | Punct: Dealul Podei | Anul: 2001

Anul: 2001
Cod RAN: 143977.04
Perioade: Evul Mediu
Epoci: Epoca medievală timpurie, Evul Mediu, Epoca medievală târzie
Categorii sit: Religios, ritual şi funerar
Autori: Aurel Dragne, Antal Lukács, Alexandru Ciocâltan
Instituții: Universitatea "Lucian Blaga", Sibiu, Facultatea de Istorie, Universitatea București, Facultatea de Istorie, Universitatea București

Raport

Pornind de la informaţiile cuprinse în izvoarele scrise şi în cele cartografice din sec. XVII-XVIII, am încercat să identificăm ruinele unor mănăstiri ortodoxe dispărute din Ţara Făgăraşului. Cercetările noastre anterioare1 au certificat menţinerea ruinelor mănăstirilor ortodoxe din această zonă, condiţiile noi, postdecembriste creind contextul favorabil pentru revigorarea lor. Am constatat cu îngrijorare că refacerea acestor stabilimente nu este precedată aproape niciodată de investigarea ştiinţifică a vechiului amplasament, reconstruirea ducând inevitabil la distrugerea vestigiilor arheologice, sau, în cel mai bun caz, la blocarea accesului la ele pentru perioade a căror durată e greu de prevăzut!

Pe baza hărţilor militare austriece ne-am propus să identificăm ruinele mănăstirilor din hotarele satelor Şinca Veche, Şinca Nouă, Arpaşu de Sus, Sebeş şi Mărgineni.

În hotarul satului Arpaşu de Sus, (jud. Sibiu, com. Arpaşu de Jos) la poalele dealului Podei, documentele din sec. XVIII. şi hărţile vechi menţionează o mănăstire ortodoxă (v. harta nr. 1.) Cercetările noastre au dus la regăsirea ruinelor unor construcţii din care s-au păstrat doar fundaţiile de piatră. Pe malul pârâului am regăsit fundaţiile unei construcţii patrulatere, cu dimensiunile de 4/12 m., orientată destul de riguros N-S. În imediata vecinătate, am putut observa şi ruinele unei alte construcţii, dar din păcate crucea pe care localnicii au ridicat-o deasupra ei nu ne-a permis investigaţii menite să lămurească destinaţia ei. Bănuim că este vorba (având în vedere orientarea construcţiei) de biserica mănăstirii, iar construcţia alăturată a servit drept locuinţă pentru călugării mănăstirii. Numai cercetări arheologice extinse ar putea rezolva problema stabilirii destinaţiei tuturor ruinelor.

Cercetările din hotarul satului Mărgineni (jud. Braşov, com. Hârseni) au avut drept scop identificarea ruinelor mănăstirii indicată pe harta militară (v. harta nr. 2.) la ieşirea din munţi a văii Sebeşului. Indicaţia s-a dovedit corectă, ruinele fiind relativ bine conservate. Cu toate că n-am putut sonda terenul din cauza ridicării unei uriaşe cruci chiar pe amplasamentul bisericii, măsurătorile efectuate au certificat existenţa unei biserici din piatră cu dimensiunile de 8,5/5 m. Absida, destul de bine conturată, avea adâncimea de 3,80 m. Pe baza observaţiilor, se pare că absida era despărţită de navă printr-un zid de piatră, ceea ce ar indica o datare destul de timpurie a bisericii. Considerăm că organizarea unor săpături arheologice exhaustive sunt absolut necesare. 2

Izvoarele scrise din sec. al XVIII-lea atestau cele mai multe mănăstiri ortodoxe în hotarul satelor Şinca Veche şi Şinca Nouă. Dintre acestea, localizarea a două dintre ele nu ridica nici o problemă: mănăstirea rupestră şi cea de pe dealul care domină satul, marcată de bisericuţa de lemn care este funcţională şi astăzi. Pe baza informaţiilor scrise din sec. XVIII. şi a hărţilor din sec. XVIII (v. harta nr. 3.), am reuşit să regăsim amplasamentul a două mănăstiri ortodoxe, necunoscute localnicilor.

Pe Valea Strâmbei, afluentul din stânga al pârâului Şinca, harta indică hidronimul Valea Mănăstirii. Cercetările noastre au dus la identificarea ruinelor mănăstirii, pe un platou situat la ieşirea văii dintre dealuri, într-un loc de o frumuseţe unică. Din fericire, vegetaţia crescută pe ruină a împiedicat cuprinderea zonei în

Generat la: 06.08.2025 14:31

exploatare agricolă, arbuştii conservând perfect ruinele. Sondajul efectuat a dovedit că acolo există ruinele (fundaţiile de piatră) ale unei biserici, cu dimensiunile de 9/5 m. În ciuda distrugerilor provocate de localnici(locul este folosit ca umbrar pentru vite!), se poate observa că biserica avea un altar semicircular, nedecroşat. Din păcate, exploatarea zonei adiacente (păşune şi fâneaţă) nu ne-a permis extinderea cercetărilor (ele ar fi însă posibile cu o minimă despăgubire pentru proprietari!).

Pe malul afluentului din dreapta al Văii Şincăi, părăul Trestioara, am putut identifica ruinele de zid ale mănăstirii pomenite în documentele din sec. al XVIII-lea. Complexul este reprezentat de fundaţiile bisericii, chiliile călugărilor şi de un complex de şanţuri şi valuri de pământ, extrem de interesant, dar puţin lămurit din cauza caracterului redus al investigaţiei arheologice. Considerăm că extinderea cercetării este absolut necesară, având în vedere faptul că este singurul obiectiv în care au fost identificate "fortificaţii" de pământ!

Materialele arheologice recoltate din aceste cercetări se datează în sec. XVII-XVIII. Ele sunt păstrate, deocamdată, la Facultatea de Istorie din Bucureşti, până la extinderea cercetărilor şi până la obţinerea unei imagini mai complete asupra cronologiei şi tipologiei acestor mănăstiri.

Note

- 1. Pentru informaţii bibliografice şi istorice v. Antal Lukács, Ţara Făgăraşului în Evul Mediu, Bucureşti, 1999, sub voci.
2. Aceasta cu atât mai mult cu cât, în conformitate cu informaţiile localnicilor, există intenţia fermă a refacerii mănăstirii cu cheltuiala actualilor proprietari ai terenului.

Informații suplimentare online

Raportul 6359 din cronica.cimec.ro
Localizare pe hartă, folosind Mapserver Cimec.ro

Generat la: 06.08.2025 14:31